

 Ýmrozlularýn Hýristiyanlýðý seçmeleri büyük bir olasýlýkla Roma Ýmparatoru Konstantin ile Licinius arasýndaki M.Ö. Þubat 313’te Milano’da varýlan siyasi antlaþma ile Roma Ýmparatorluðu’nda Hýristiyanlýða karþý hoþgörüyü kurumlaþtýran bildirinin M.Ö. Haziran 313’te Licinius tarafýndan Doðu Roma’da duyurulmasý ile oldu.
Millas’a göre; Roma Ýmparatoru Konstantin ile Licinius arasýnda imzalanan Milano Fermaný Konstantin’in politik gücünü arttýrmak için imzalanmýþtý. Ortodoks mezhebinin kurucularý ile Doðu Roma Ýmparatorluðu’nda yetipti. Bütün ortodoksluk; ilahileriyle, merasimleriyle diliyle ve tarihiyle Bizans’ýn içinden geçip gelmiþtir. Yunanistan kendi devletini kurduðunda Patrikhane ile ilipkilerini kesip “ulusal” ve “baðýmsýz” kilisesinin kursa da Ýmrozda Ýstanbul’daki Patrikhaneye baðlýlýk sürdüldü. Osmanlý yönetimine geçtikten sonra da aþaðýda anlatýlacaðý gibi Patrikhane’ye tanýnan ayrýcalýklardan sonra da günümüze dek bu baðlýlýk sürdü. Ýmrozlu Barthelemos’un 2 Kasým 1991’de Patrik seçilmesini hatýrlatmak yerinde olur. Eski Ýmroz'da yaþam ve toplumsal faaliyetler, genelde Kaleköy (Kastro) ve yakýn çevresinde yoðunlabmýþtý. Adanýn tek tarihi kenti, Ýmroz Acropolisi’(Kaleköy)dir. Bu Acropolis, denize bakan tarafýndaki keskin uçurumlar ve içtarafa bakan saðlam duvarlarla korunmaktaydý.
Büyük tabþ bloklardan yazýlmýþ olan Acropolis, duvarlarýn dýþýna çýkarak, tepenin eteklerine kadar genibledi. Bugünkü devlet Üretme Çiftiliðinin Zeytinliköy’den Kaleköy’e uzanan yönündeki tepede bulunan dönemin önemli yapýsý kabul edilen en az 15 m. derinlikteki Roxoda (Roksodos) Barajýnda büyük miktarda su bulunuyordu. Bu su ile hem kentin su gereksinimi karþýlanýyor hem de vadideki topraklar sulanýyordu. MÖ. 4. yüzyýlda yapýldýðý dübünülen Roxoda Barajýnýn bulunduðu vadi dinsel yaþamýn merkeziydi. Imbramos-Hermes Tapýnaðý burada bulunmaktaydý. Tapýnaðýn bulunduðu yerde Imbramos ve Hermes adýna çok sayýda eski yazýtlar bulunmuþ, bunlar, adadaki çepitli kiliselerde korunmuþtut. Dionysus mermer tahtý, yüzyýllarca Ayios Konstantinos Kilisesi'nde muhafaza edilmüptir. Bir önemli eski yapý da, Kaleköy (Kastro)'deki iskeledir.

Bu iskele, ok büyük ve kaba yontulmuþ tab bloklardan inþa edilmiktir. Ýmroz’da prehistorik döneme ait yerleþme izlerine Yeni Bademli höyüðünde rastlanýr. Burada yapýlan kazýlarda M.Ö. 3000-2000 arasýnda yerleþime baþlandýðý saptandý. Yenibademli yerleþmesinde bugüne kadar elde edilen veriler, Erken Bronz Çaðý sakinlerinin ekonomik faaliyetlerinin ziraat ve hayvancýlýk, zanaat ve ticarete baðlý olduðunu ortaya koymaktadýr. Diðer ekonomik faaliyetler arasýnda kara ve kýyý avcýlýðý, ahþap ipçiliði, dericilik ve tekstil ipçiliði de kanýtlanabilmektedir. Yerleþmenin bazý konutlarýnda ele geçirilen tab havanlar ve boyalar elde etmek için kullanýlan “Murex trunculus” ile “Murex brandaris” kabuklarý, tekstil endüstrisindeki faaliyetlerin gerçekleþtirildiði yönünde ip uçilarý sunmaktadır.

Atölye niteliðinde olan mekanlarýn tepe düz lüðünde henüz saptanmamýþ olmasýna raðmen, bütün yapý katlarýnda açýða çýkarýlan kemik ve tab aletlerin yaný sýra, az miktarda metal alet üretimi, zanaat uzmanlýðýna iparet etmektedir. Strabon’un eski devirlerde Avrupa’nýn birçok yerlerinde bapýboþ dolaptýðýný yazdýðý Pelasglar, M.Ö. 2000 yýlýna doðru Yunanistan ve kuþey Ýtalya’ya yerleþtiler. Ýtalya’ya yerleþenler Rosenalarýn saldýrýsýna uðrayýnca bir kýsmý daðlýk bölge lere çekildi, bir kýsmý da Ýmroz’a geldiler ve kýyýnýn tümünü surlarla çevirdiler. Kaleköy’ün bu döneme oluþmuþ olmasý muhtemeldir.

 Herodot, Imbros’un Pelasgarýn elinde olduðunu yazar, Herodot’a göre Ýyonya tiraný Kimon’un oðlu Miltiades, Fenikelilerin Tenedos’a geldiklerini öðrenir öðrenmez Atina’ya doðru yelken açar. Kardia’dan yola çýktýðý için Melas Körfezinden geçiyordu. Khersonesos boyunca inerken Fenike donanmasýyla karþýlabýnca kaçýp Ýmroz adasýna sýðýndý. Ýmrozlu halk Pelasg özelliðlerini koruyarak Atina-Truva savapý sýrasýnda Truvalýlarýn yanýnda yer aldýlar. Savap sonunda Yunanlar Atina çevresinde yaþayan tüm prohelenleri Ýmroz’a sürgüne gönderdiler. Howatson’a göre; Limni ve Ýmroz adalarýnda M.Ö. 499’dan beri Atinalý yerleþmeciler vardý. Batý Anadolu kýyýlarýna kadar gelen Persler, kral Darius’un

komutaný Otanes emrindeki ordularýyla Lemnos ve Ýmroz adalarýný aldýlar. Pers donanmasý burada ikmal gereksinimlerini karþýlamasýný yaný sýra ada halkýndan haraç da alýyorlardý. Atinalýlar, zamanla Ýmroz’un, Ege ve Karadeniz giriþlerini kontrol etmekte çok büyük bir stratejik önem taþýdýðýný anladýlar. M.Ö. 494 yýlýnda, General Miltiades, adayý ele geçirdi. Ýmroz'da, yerleþtirilen Atinalýlar ile bir koloni oluþturdular. Ýmroz kolonisinin resmi adý Atinalýlarýn Ýmroz'daki Kent Devleti'ydi. Atinalýlar, Ýmroz'u, toprak paylaþýmý adý verilen bir sistemle yönetti. Ýmroz'un yönetimi, Atina'daki kurallara benzer bir biçimde düzenlenmiþti. Yurttaplar Meclisi, Parlamento, Belediye, Silahlý Kuvvetler Baþkanlýðý ve diðer resmi kurumlar bulunmaktaydý. Seçimler ve plebisitler, Atina'da olduðu gibi düzenleniyordu. Dinsel ibadetler Atina’dakine uygun yapýlýyordu. Dini bayramlar ve törenlerde Atina ile ayný tarihteydi. Yeni Ýmrozlular, ayný sunakta on iki tanrýya saygý göstermeyi sürdürdüler. Eski Bademli Köyü (Glyki)'ndeki Agios Vassilos Kilisesi’ndeki duvarlarýn içine saklanmýþ bir yazýtta, 'Atinalýlarýn en yüce Zeus'una, Ariston yalvarýyor' diye yazmaktadýr. Ýmroz ve Atina madeni parasý da benzerdi. Paranýn ön yüzünde çelik miðferli Athena ve arka yüzünde kutsal baykuþ ya da Bereket tanrýsý Imbramos- Hermes bulunmaktaydý. Atinalýlar böyelikle, korsanlara ve barbarlara karþý, deniz kuvvetlerini destekleyen bir üs kurumup oldu. Bu durum, uzak ticaretleri destekleyen limanlarýn da yapýlmasýný saðladý. Ýmroz'daki Atinalý toprak sahipleri, tam olarak Atina vatandaþý deðillerdi. Adlarýný, bulunduklarý bölgenin adlarýndan alýyorlardý. Ada'daki toprak sahipleri Ýmrozlu ve Atinalý olarak iki kimliðe sahipti. Bu durum bazý sorunlara da neden olmuþtur. Örneðin, herhangi bir anlaþmazlýkta, kiþinin Atina'ya gidip kendi davasýný açmasý gerekiyordu. Bu yolculuk, yýlýn bazý dönemlerinde olanaksýzdý. Birçok karar, davacýnýn ya da davalýnýn olmadýðý zamanlarda karara baðlanýyordu. Mahkemedé bulunmak istemeyen bir Atinalý, Ýmroz'da bulunduðu mazeretini kullanýyordu. “Ýmroz Davasý” kavramý, mahkemedé davacýnýn bulunmadýðý ya da kiþinin adaletten kaçtýðý anlamýnda kullanýlmaya baþladý. Ýmroz, Yunan kent devletlerince Pers tehlikesine karþý kurulan Attika-Delos Birliði’ne üye oldu.

M. Ö. 478'de olup turulan bu birlikte Batý Anadolu'daki Ýyonya kentleri, Çanakkale Boðazý ve Marmara Denizi'ndeki kent devletleri ve Ege Denizi'ndeki adalarýn büyük çoðunluðu yerine almýþtý. Donanmasý güçlü olan kentlerin gemi vererek katkýda bulunduðu birliðe diðerleri her yýl belli bir miktar vergi veriyordu. MÖ. 405 yýlýnda Atina ile Spartalýlar arasýnda yaþanan savap sonrasýnda yapýlan barýþ antlaşmasý ile ada Spartalýlara geçti. Atina'da erke gelen oligarþi taraftarlarýndan Teramenes'in Sparta'da yaptýðý barýþ görüp meleri sonucunda Atina sahip olduðu tüm dýþ ülkelerden (Limni, Ýmroz, Skiros dahil olmak üzere) vazgeçti. Spartalýlar, Pers satrapý Tribaz'a, Antalkidas baþkanlýðýnda bir elçiler kurulu gönlerdiler. Tribaz'a Batý Asya'daki Yunan kentleri üzerinde hiçbir iddialarý olmadýðýný söleyerek bir barýþ antlaşmasý yaptýlar. Atina yönetiminde olan Ýmroz, bu kez Pers-Saparta ortak saldýrýsýna uðradý. MÖ. 387'de Spartalý devlet adam Antalkidas'ýn da adýný tabýyan Kral Barýþ, Anadolu'daki tüm Yunan þehirleri Klazomenai ve Kýbrýs gibi adalar da dahil olmak üzere Persler'e býrakýldý. Buna karþýlýk diðer bütün Yunan þehirleri baðýmsýz ve özerk kalacaklardý. Yalnýz Limni, Ýmroz ve Skiros Atina'ya baðýmlý olacaktý. Tanilli’ye göre bu barýþ, Perslerin durumunu Ege'de biraz düzeltir gibi oldu. M.Ö. 215-168 yýl­la­rý ara­sýn­da Ati­na­lý­lar ile Ro­ma­lý­lar ara­sýn­da 47 yýl sü­ren Ma­ke­don­ya Sa­vaþ­la­rý so­nun­da, Ýmroz, Ro­ma Ým­pa­ra­tor­lu­ðu’nun eli­ne geçti. Roma Ýmparatoru Septimus, adanýn yaklaþýk dört yüzyýl kadar süren Atina baðýný kopardý. Ýmroz, Roma Ýmparatorluðu'nun önemsiz bir uzantýsý olarak görüldü. Ýmroz, Roma'ya vergi veren eyalet dýþý topraklardan biri haline geldi. Ro­ma’nýn iki­ye ay­rýl­ma­sýn­dan son­ra ada, Do­ðu Ro­ma’nýn pa­yý­na düþtü. M.S. 6. yüzyýlýn baþlarýnda Slavlarýn ve Bulgarlarýn bölgeye akýnlarý, uzun süreden beri devam eden sakinliðin sonu oldu. Bulgarlar, yalnýzca istilayla kalmayıp, Ýmroz, Bozcada

ve Semadirek halkýnýn büyük bir bölümünü esir aldý. Ýmparator V. Constantine esirleri satýn aldý ve onlarý topraklarýna geri gönderdi. M.S. 1204 yýlýnda Frankish yanlýlarý, Ýstanbul'u iþgal etti ve Ege adalarýnýn kontrolünü de ele geçirdi. Ýmroz, Gelibolu Dükü'ne baðlandý ve 58 yýl bu düklüðe baðlý kaldý. M.S. 1262 yýlýnda, Doðu Roma Ýmparatoru Michael Palaeologos Ýmroz’u yeniden Doðu Roma topraklarýna kattý ve 15. yüzýlýn ortalarýna kadar bu durum sürdü . Osmanlýlar ve sonrasý Ýmroz’da Roma döneminden beri Katolik olanlarla Doðu Roma Ýmparatorluðu döneminden sonra oluþan Ortodokslar bir arada yapýyordu. 1453 yýlýnda Fatih Sultan Mehmet, Ýstanbul’u kubattýðýnda Ýmroz’da Ortodokslarla Katolikler arasýnda görüp ayrýlýðý ortaya çýktý. Ortodokslarýn içinden Alkesandros Asanis’in önderliðinde bir grup Katoliklerle birleþmeyi istiyordu. Bunun gerekçesi ise Ýstanbul’un Türkler tarafýndan fethedilmesi durumunda Katolik Roma’nýn desteðini saðlamaktý. Kritovulos’un babýný çektiði diðer Ortodokslar ne olursa olsun Katoliklerle birleþmeye karþýydý. Ortodoksluðun merkezi Ýstanbul’un düpmesi halinde Türk Sultan’la uzlaþma çabalarý yapýlabildi. Roma ve Ýstanbul arasýndaki Hýristiyanlýðýn bu iki mezhebi arasýndaki çatýþma sonucu Katolikler, Ýstanbul’un fethi haberi Ýmroz’a ulaþtýðý zaman adanýn Kefaloz burnunda demirleyen ticaret gemileri ile adadan ayrýldýlar. Ýstanbul’un Türkler tarafýndan ele geçirilmesinden sonra Ýstanbul Patirkhanesi’ne genip yetkiler verildi.

Törenlerde vezirle eþit tutulan Patrik, kendisine saðlanan güvenceyle artýk vergi vermeyecek, bir yeniçeri muhafýz birliði tarafýndan korunacaktý. Patrik, Rum halkýnýn yalnýz dini meselelerinde deðil, hukuki ve cezai iþlemlerinde de yetkili merci olarak býrakýldý. Rum Patrik Yennadios, 6 Ocak 1454 günü makamýna oturdu. Sultan Mehmet farklý bir din, kültür ve ekonomik yapýdan gelen Rum cemaatini kolayca yönetmesi için ruhban sýnýfýna ve Patrikhaneye genip yetkiler vermiþ, burayý kurumlaþtýrmýþtý. Clogg’a göre “Böyelüsine genip ölçüde toplumsal özerklik tanýmanýn bedeli olarak patrikten ve kilise hiyerarbisinden beklenen Ortodokslarýn Osmanlý Devleti’ne olan baðlýlýðýný

saðlama guuml;vencesi vermeleriydi.”
Guuml;çlenen Ýstanbul Kilisesi, Batý’nýn
Katolik duuml;nyasýna karþý bir zýrh gibi kullanýldý,
devletle iþbirliði içinde Ortodokslarýn
aralýklarla Ýslam’a geçmelerine engel
olmamakla birlikte , “Kiliselerin
birleþmesi” hesaplarýna son vererek Katolikleþmeyi
engelledi. Sonyel’e gouml;re; “Padibah,
Papalýkla Venedik’in kendisine karþýt baþlýca
duuml;þmanlarý olduklarýna inanmýþ ve onlarýn
Balkanlardaki Hýristiyanlar arasýndaki etkilerini,
olaðan içinde her aracý kullanarak tesirsiz
býrakmaya çalýþmýþtý.” Fatih ayný
youml;ntemle 1461’de kurdurduðu Ermeni
Patrikhanesi aracýlýðýyla Ermenileri, hahambapýnýn
baþkanlýðý altýnda; “millet” olarak
duuml;zenlettiði Yahudi cemaatini de dinsel
hoþgouuml;rü adýna, kolay youml;netme yollarýný
yarattý. Yalnýzca diðer dinlerle deðil
Muuml;slümanlarla ilgili þeyhülislamlýðý
yeniden örgütledi. Bozarslan’a gouml;re
politik otorite ile dinsel otoritenin tekelleþmesine
olanak tanýdý. Ulema, bundan sonra dinsel bilginin
üretimiyle ve sonuç olarak normlarýn
saptanmasýyla gouml;revlendirildi. Bouml;ylelikle
ulema, hem Ortodoksluðun hem de Ortodoks pratiðin
zaferine dikilmip bir tapýnaðýn bekçisidir.
 Sultan Mehmet’in
“Fatih”liði Ýstanbul’u fethetmesinden

verdi. Bu hükümdar, Francesco Cateluigi adlı Cenaovalý bir ailedendi. Palasmidis ölünce adalarýn yönetimi oðlu Dorieus’a geçti. Onun baþkaldýrmak üzere hazýrlandýðýný haber alan Sultan, Lamartine’e göre; Yunan asýllý Kaptanýderya Yunus’u Ýmroz’a gönderdi.&nbs; Yunus, hava koþullary kötü olduðundan limana yanabamadý, dalgalar ve rüzgarlardan korunan Ýmroz’un güneyindeki Kefaloz burnuna demirledi. Bir haberci göndererek Kritovulos’u çaðýrdý ve üzerindeki kalelerle birlikte bütün adayý,&nbs; savunmak ve yönetmek üzere ona verdi. Kendisi Dorieus’un yöneticilerini yanýna alarak Kalliupolis’e geri döndü. Dorieus, önce Ainos’a oradan da Adrianopolis’e geçti. Sultan, huzuruna çýktýðýnda ona dostluk gösterdi, baðýþlayýcý ve koruyucu davranarak Ýmroz, Limnos ve Semadirek adalarýný yönetimini tekrar ona verdi. Dorieus’un kendisini çiðneyerek Sultan’a çýkmasýný içine sindiremeyen Yunus, gizlice Sultan’a elçiler gönderdi ve ada sakinlerinin Dorieus’u yönetici olarak istemediklerini ilettil. Sultan elçilerin verdiði bilgiler üzerine adalarý Dorieus’a vermekten vazgeçti.&nbs;&nbs;&nbs; 1465-1467 yýllarý arasýnda Roma’nýn baþrahibi Papa V. Nikolaos Roma’da adalarý ele geçirmek için bir donanma hazýrlýyordu. Donanmanýn baþkomutanlýðýna ayný zamanda, doðu bölgelerinin patiriði olarak atadýðý yeðeni Ludovici’yi getirdi. Limnos’a varan Ludovici,&nbs; Kontos adýnda birinin yönetiminde Ýmroz’a on savab gemisi gönderdi. Kontos, Ýmroz’a varýnca Ludovici’nin gönderdiði konuya ilgili mektuplarý da ileterek yönetici Kritovulos’la adanýn teslimi için görüþmelere baþlamasýný istedi. Kritovulos onu dostça kabul etti, birçok armaðan sundu, ýlýmlý ve alçakgönüllüsözler söyleyerek konuk etti ve onurlandýrmak için her þeyi yaparak barýþçý bir þekilde geri gönderdi. Kontos duyduklarý ile yetinerek baþka bir þey talep etmedi, zorluk çýkarmadý ve gelmiþ olduðu görevle ilgili müzakerelere girmedi. Kritovulos’un Ludovico’ya dostça bir yaklaþýmla yazdýðý diplomatik mektuplarý alarak Rodos’a doðru hareket etti. &nbs;&nbs;&nbs; Ýmroz, Osmanlý Devleti’nin Venedik ile savaþlarý

sýrasýnda 1466'da Venedik'in eline geçti. XV. yüzyılın zengin devletlerinden olan Venedikliler için Ýmroz, ticari açýdan çok önemliydi. Ada, Venedikliler için ikmal yüklemesi yeri ve Tuz gölünden elde edilen tuz, önemli bir gelir kaynaðýydý. 1467 yýlýnda Venedikli Amiral Kanalis 26 kadýrga ile geldiði adada Ortodoks Rumlarý Katolikliðe geçmeye zorladý. 200 Rum’u tutuklayarak Eðriboz’a götürdü. 1470 yýlýnda Osmanlýlar Rodos seferi ile tutsaklarý kurtardýlar ve ada yeniden Osmanlý egemenliðine geçti. Ýmroz, 1478 tarihinde Limni, Taþoz ve Semadirek adalarý ile birlikte Gelibolu sancaðýna baðlandý. Ýmroz’da iki kale ve köy bulunuyordu. 1569 yýlýnda Limni kazasýna bir nahiye durumuna getirildi. 1569 tamamlanan tahrir sýrasýnda Ýmroz Kanuni Sultan Süleyman'ýn Ýstanbul'daki cami ve imaretinin vakfý durumundaydý. 1556 tarihli vakfiyeye göre ada gelirleri buraya ait bulunuyordu ve bu vakýf statüsü adaya yeni imkanlar tanýnmasýna yol açmýþtý. 1675 yýlýnda Tommasso Morosini yönetimindeki Venedik filosu Ýmroz’u iþgal etti. 1718'de Ýmroz bir kez daha Osmanlý yönetiminin eline geçti. 1831 yýlýnda Biga sancaðýna baðlý bir kaza ilan edildi. 17 Aralýk 1850 tarihinde Ýmrozlular merkezi hükümete yaptýklarý baþvuruda Bozcaada’dan ayrýlmak ve kaymakamlýk olma isteklerini ilettiler. Bu bilgiden anlaþýldýðý kadarýyla 1831-1850 yýllarý arasýnda Ýmroz’un idari yapýlanmasýnda bir deðiþiklik olmuþ ve ada Bozcaada’ya baðlanmýþtýr. Sultan Abdülmecit’in adayý ziyareti bu yýl içinde gerçekleþmip ve adalýlar Sultan’a yüksek vergilerden þikayet etmiþti. 28 Eylül 1853 günü Yunanistan’ýn kuzey batýsýnda bulunan Preveze’de Osmanlý donanmasý Papa III. Paulos’un hazýrladýðý Haçlý donanmasýny yendikten sonra geri dönerken Ýmroz yakýnlarýnda fýrtýnaya tutulunca adanýn Ýncir Burnu’na sýðýnmak zorunda kaldý. Kaptan-ý derya Barbaros Hayreddin Papa’nýn kadýrgasýnda bulunan gözde cariyesi Kalyopi öldü. Kalyopi’nin kendi gelenek ve göreneklerine uygun olarak gömülmesi için ada halkýna verildi. Donanmanýn hareketinden önce Ýmroz halký göz alýcý bir cenaze töreni düzenler ve Barbaros bunu Kanuni Sultan Süleyman’a anlatýr. Bunun üzerine Kanuni

Ýmroz’u “Sultan Süleyman Vakfý” ilan etti. 1887 yýlýnda Ýmroz’da ilk kez bir dernek kuruldu. Rumlarýn kurduðu Eðitimseverler Derneði toplayabildiði baðýþlarla eðitime destek olmaya çalýþtý. 1911 yýlýna dek etkinliðini sürdüren Derneðin kapanmasýnda olanaksýzlýklar mý, Balkan savaþý mý rol oynadý bilinmez. 1902 yýlýnda Ýmroz’un merkezi olan Çýnarlý’da belediye örgütü kuruldu. 1910 yýlýnda Ýmroz’daki kaymakamlýða baðlý olarak çalýþan Rum çevirmenliði kaldýrýldý. Bunun üzerine Ýmroz Metropoliti Hrisostomos 1 Nisan 1910 tarihli Ýmroz kaymakam muavinine ve Patrik III. Ýoakim’e birer mektup yazarak karardan vazgeçilmesini istedi. Ýmroz 1908-1912 yýllarý arasýnda Çanakkale mutasarrýflýðýn baðlý bir kaza haline getirildi. Bulgaristan, Sýrbistan, Karadað ve Yunanistan 30 Eylül 1912’de seferberlik ilân ettiler. Osmanlý Ýmparatorluðu da bir gün sonra, 1 Ekim 1912’de genel seferberlik ilân etti. 5 Ekim 1908’de Bulgaristan Prensliði, Osmanlý Ýmparatorluðu’ndan ayrýldýðýný, tümüyle baðýmsýz olduðunu, Prens Ferdinand’ýn bundan böyle “kral” unvanýný taþýyacaðýný Bab-ý Ali’ye ve bütün devletlere bildirdi.

Avusturya-Macaristan da Bosna-Hersek’in imparatorluða katýldýðýný, Avusturya ve Macaristan devletlerinin hiç birine ait olmayýp, Avusturya Ýmparatorluðu ile Macaristan Krallýðý tarafýndan ortaklaþa idare edileceðini, Osmanlý’nýn Bosna-Hersek üzerindeki hâkimiyetinin son bulduðunu ilan etti. 17 Ekim 1912 tarihinde Donanma Komutan Vekili Albay Tahir Bey komutasýnda Barbaros Hayrettin ve Turgut Reis zýrhlýlarý ile Muavenet-i Milliye ve Taboz muhripleri Boðazdan geçerek Bulgaristan’ý ablukaya almak üzere hareket etti. 18 Ekim’de Bulgaristan ve Yunanistan, 20 Ekim’de Sýrbistan Osmanlý Ýmparatorluðu’na savaþ ilân etti. 31 Ekim 1912 tarihinde Amiral Konduritios komutasýndaki Yunan donanmasý Ýmroz’u iþgal ederek Yunanistan’a baðladý. I. Balkan Savaþý Osmanlý’nýn yenilgisi ile sonuçlanýnca 30 Mayýs 1913 günü Bulgaristan’la imzalanan Londra Antlaþmasý ile Ege adalarýnýn geleceðinin saptanmasý büyük güçlere býrakýldý. Bunu takiben 14 Kasým 1913 tarihinde yapýlan Atina Antlaþmasý'yla; Ýmroz, Bozcada ve Kastelorizo

dýþýndaki i tüm adalarýn egemenliði Yunanistan'ýn oldu. Yunanistan adayý 5 yýllýðýna Ýngiltere'ye kiraladý. Birinci Dünya Savaþý sýrasýnda Anzak, Ýngiliz ve Fransýz güçleri, Gelibolu Savaþlarý sýrasýnda, Ýmroz ve Limni'yi üs olarak kullandý. 1914 yýlýnda Makedonya' dan Anadolu'ya, Anadolu' dan adalara ve Yunanistan'a yapýlan göçlerden sonra iki ülke arasýnda ilk kez karþýklý bir mübadele (nüfus deðibimi) gündeme geldi. Her iki hükümetin karþýklý notalarýyla birbirlerine önerilerini ve isteklerini ilettiði dönemin ardýndan Türk ve Yunan delegelerinden oluban Muhtelit (Karma) Mübadele Komisyonu, ilk toplantýsýný Ýzmir'de Hükümet Konaðý'nda kendilerine ayrýlan odada 11 Temmuz 1914 tarihinde gerçekleptirdi. 15 Ekim 1914 tarihli Ahenk gazetesine göre "Rum mültecilerin büyük bir kýsmý Ege adalarýnda bulunmaktaydý. Ýzmir'de yayýmlanan Nea Smirni gazetesi, adalara iltica etmiþ olan ve Yunan Hükümeti'nden yardým alan Rum mültecilerin sayýsýný þöyle vermekteydi: Midilli'de 50.224, Semadirek'te 484, Bozcada'da 1849, Ýmroz'da 421" Ýzmir'de bulunan Theodoros Portol, isimli bir Ýtalyan vatandaþý Washington'daki Ýtalyan Elçiliði'ne, çepitli Ege adalarýnda geçici olarak barýnmakta olan Ýzmirli Rum mültecilerin, bazý Güney Amerika ülkelerine (Brezilya, Arjantin, Þili vb) göçmen olarak kabul edilmesinin saðlamak için, bu ülkelerin ikna edilmesi talebiyle babvurduðunu da belirtmeden geçmek olmaz. Sanders, anýlarýnda 1915 yýlýnda Çanakkale savaþý baþlamadan önce Ýngiliz-Fransýz filosunun Çanakkale Boðazý'nýn giriþinde toplandýýný yazar. Limni, Ýmroz ve Bozcaada uygun üsler oluþturduðunu Ýmroz ve Bozcaada'da deniz ve kara uçaklarý için havaalanlarý, hatta daha kýptan askeri tesisler yaptýklarýný yazar. "Düþmanýn üssü olan Ýmroz adasýnýn Arýburnu'ndan ancak 20 kilometre uzakta bulunduðunu ve orada Ýngilizlerin elinin altýnda daima bol miktarda asker ve gemi olduðunu göz ardý etmemek gerekir" diye ekler Pahin'in Nevinson'dan aktardýýna göre; Kefaloz'da iki iskele inþa edildiðtir. Biri, haftada üç-dört kez bir torpidoya

Gelibolu yarýmadasýna gidecek olan Hamilton ve Genel Karargah için yapýlan küçük tab iskele, diðeri ise donanma için inþa edilen daha uzun bir iskeledir. Ayrýca bir kömür þilebi ve iki küçük Ýtalyan teknesi batýrýlarak kuzeýe karþý bir mendirek de olupturulmuptur.

Gelibolu’ya günlük nakliye yapan ya da Mondros’tan ikmal yapan balýkçý tekneleri için liman yapýlmýþ, koyda güney-kuzey yönünde bir milden uzun düz arazi mühimmat depolarý, dinlenme kampý ve ikmal kuvvetlerinin eðitim kampý olarak kullanýlmýþtýr.

 Haziran ayýnda Müttefik Filo Komutanlýðý Çanakkale dolaylarýndaki tüm hava birliklerini Ýmroz’daki Kefaloz limaný yakýnýnda bir araya toplamýþ ve hepsini Çanakkale Ýngiliz Kraliyet Deniz Hava Kuvvetleri

Komutanlýðý’na baðlanmýþtýr. Bozcaada’daki Ýngiliz kara uçaklarý da Kefaloz’a nakledilmíþ, burada sadece Fransýzlara ait hava üssü kalmýþtýr. Ýlk etapta bu komutanlýða baðlý olarak Ýmroz’a Ýngiltere’den 6 Moran, 6 Guadron, 6 Becc ve 4 Bristol tipi toplam 22 uçak getirilmítir. Temmuz 1917’de Ýmroz’un doðu sahilindeki liman Müttefikler topa tutuldu. Ýmroz deniz muharebesi 20 Ocak 1918 günü gerçekleþti. Midilli 07.00’da Kuzu Limaný’na taarruz etmek üzere Yavuz’un dümen suyundan ayrýldý. Yavuz zýrhlýsý Kefaloz limanýnda bulunan telsiz ve iparet istasyonu ile limandaki nakliye gemilerini enkaz yýðýný haline getirirken¹⁷, Midilli de Kuzu koyundaki M-28 ve Lord Raglan muhriplerini batýrmýþ, hava alanýný, cephanelik ve benzin tanklarýný top atebi ile infilak ettirmiþti. Bu sabah atepini Ýngiliz Lisat ve Tigris muhripleri sadece uzaktan izleyebiliyordu. Midilli kruvazörüne yaptýklarý top taarruzu giripimi Midilli tarafýndan

püskürtülmüþtü. Bu sýrada Ada’da bulunan Ýngiliz telsiz istasyonu Ýmroz baskýnýný tüm Ege’ye “düþman gemileri Ege Denizi kuzeýinde bulunuyor. Malta doðusunda seyreden tüm ticaret gemileri, savunmasý olan ilk limanlara sýðýnsýnlar” mesajýný yayýnlýyordu. Bu mesajla birlikte Ýmroz’dan Ýngiliz uçaklarý havalanmaya baþlamýþtý. Ýmroz Deniz Muharebesi, Barbaros Hayrettin zýrhlýsýnýn 09.39’da atepi ile baþlamýþ, üç dakika sonra da Averoff buna karþýlýk vermiþ ve savaþ 10.55’de iki donanmanýn birbirinden oldukça

fazla uzaklaşmasý ile sona ermiþtir. Ýmroz Deniz Muharebesi’nde Osmanlý donanmasý Barbaros, Turgut Reis, Mesudiye, Asar-ý Tevfik-Muavenet-i Milliye gemilerinden 1407 mermi attý bunlarýn 313’; aðýr geriye kalan 1094’;’k boyda idi. Atýlan mermilerin on beþi Averoff’;a isabet etti.
 Mayýs 1918’den itibaren Ýngilizlerin baskýsýyla Ýmroz’da yerel idare kaldýrýldý, Limni adasýna baðlandý.
 Birinci Duuml;nya Savabý’;nýn sonunda 10 Aðustos 1920 guuml;nuuml;, Fransa’da Paris’;e 3 km. uzaklýktaki Le Trait’; de Segrave’vres banliyuuml;suuml;nde Sevr Antlaşmasý imzalandý. Antlaşmanýn 48. maddesine gouml;re: Komisyon, Ýþbu Kesimin kendisine yuuml;klediði gouml;revlerin yerine getirilmesini kolaylaþtýrmak amacýyla, gerekli gouml;receði özel polis guuml;cuuml;nuuml; kurmaya yetkili olacaktýr. Bu polis guuml;cuuml;, Limni Ýmroz, Semadirek, Bozcaada ve Midilli adalarý dýþýnda, olabildiði ölçüde, V. Buuml;lumuuml;n (Kara, Deniz ve Hava Kuvvetlerine ilipkin Huuml;kuuml;mller) 178. Maddesinde öngörülen, Boðazlar ve Adalar bouml;lgesinin yerli halkýndan derlenecek ve Komisyona atanmýþ yabancý polis üstlerinin komutasý altýna verilecektir. Kahraman’ýn yazdýðýna gouml;re; 1921 yýlýnda ilçe merkezine Ege adalarýndan (Rodos, Ýstankouml;y) 23 muuml;badil gouml;çmen; Kýrým, Hopa, Suuml;rmene, Konya ve Çanakkale’;den gelen 147 gouml;çmen yerleþtirildi. Lozan Antlaşmasýnýn imzalanmasýndan önce Lozan’da Kasým 1922’den itibaren yapýlan gouml;rüþmelerde Ýmroz ve Bozcaada ile ilgili konular sýk sýk guuml;ndeme geliyordu. Lozan’da bulunan Ýsmet (Ýnouml;nuuml;) Papa, 29 Kasým 1922 guuml;nuuml; Babakan’ya gouml;nderdiði telgrafýnda “Bu esnada Ýmroz, Tenedos (Bozcaada) adalarýný Yunan lehine feraðý (vazgeçilmesi) mevzu-ý bahis edildi. Þiddetle muhalefet ettik.” Diye yazdý.
 Muuml;ttefikler Tuuml;rkiye’;nin bu konudaki kararlý tavry karþýsýnda en azýndan uygun bir uzlaþma ortamý arýyorlardý. Boðazlar ve adalar geleceðin þekillendirilmesi için yapamsal önem tabýyordu. 7 Aralýk guuml;nuuml; toplanan Arazi Komisyonu boðazlar ve adalar konusunu ele aldý. Papa, Ankara’ya gouml;nderdiði telgrafýnda “Marmara Denizindeki adalar ve Limni, Semadirek,

Bozcaada ve Ýmroz gayr-i askeri olacak.”
önerisinin yapýldýðýný iletti.
Ýsmet Paþa, 10 Aralýk 1922 günü öðleden
önce ve sonra müttefik generalleri ile
boðazlarda kurulacak olan gayr-i askeri bölgeler ve
boðazlardan ticari ve savaþ gemilerinin geçiþi
için düzenledikleri iki projeyi inceledi.
Baþbakan’a gönderdiði telgrafýnda
“Marmara Denizindeki adalar ve Semadirek, Limni,
Bozcaada, Ýmroz adalarý gayr-i askeri olacak”
kararýnýn alýndýðýný iletti.
Müttefikler, boðaza yakýn olan iki ada için
yeni bir öneri ile masaya oturdular. Ýsmet Paþa,
Lozan’dan Baþbakan’a gönderdiði 23
Aralýk tarihli telgrafýnda “Bu sabah da hususi
olarak Birinci delegeler toplandý ve Boðazlar meselesini
görüþmeye devam ettik. Curzon ile
münakaþatýn özeti þudur: Tenedos adasýný bize,
Ýmroz adasýný Yunanlýlara veriyorlar. Reddettim.”
diye yazýyordu. 2 Ocak 1923
günü yapýlan görüþmeler hakkýnda
Baþbakan’a gönderdiði telgrafýnda
“Yunan donanmasýnýn Çanakkale Boðazý
karþýsýndaki Yunan adalarýnda demirlememesine,
Ýngilizlerin Ýmroz adasýnýn Yunan’a terki þartýyla
muvafakat edeceklermiþ. Biz Bozcaada ve Ýmroz’un
Türkiye’ye iadesine direniyoruz.” Diye
yazarak Ýmroz görüþmelerinin ne denli zorlu
geçtiðini bir kez daha iletiyordu.
Ýsmet Paþa 4 Ocak 1923 tarihli telgrafýnda
“Beþinci maddede evvelce mevcut olup Ýngilizlerin
itirazýný mucip olan 8 esbab-ý mücbire-i
bahriye müstesna olmak üzere Yunan donanmasý
oralarda demirleyecektir.) cümlesi (fakat Yunan
donanmasý bu sulardan Türkiye’ye karþý
üssü’l harekat (Askerî
harekâtýn baþlangýcýna esas olan yer.) olarak
veyahut bahri ve askeri yýðýnak için bu maksatla
kullanýlamaz) þekline çevrilmiptir. Bu
deðipikliðin Ýmroz adasý ile Bozcaada’nýn
Türkiye’ye iadesini de ihtiva et tiðini
Fransýzlar özel surette söylediler.”
diye yazdý. 30 Ocak 1923 tarihinde,
“Türk-Rum Nüfus Mübadelesine
Ýliþkin Sözleþme” Türkiye adýna Ýsmet
Paþa ve Dr. Rýza Nur, Yunanistan adýna E.K.
Venizelos ve D. Kaklamanos tarafýndan imzalandý. Din
temeline dayanan bir mübadeleyi öngören
özleþmeye göre, Türk topraklarýnda
yerleþmiþ Rum-Ortodoks dininden Türk uyrulkularý
ile Yunan topraklarýnda yerleþmiþ Müslüman

dininden Yunan uyrukularýnýn, 1 Mayýs 1923 tarihinden baplayarak zorunlu mübadelesi/deðib-tokuþu kabul edildi. Mübadele Ýstanbul’da, Ýmroz’da ve Bozcaada’da oturan Rumlarý, Batý Trakya’da oturan Müslümanlarý kapsamayacaktý. Mübadele ile ilgili sözleþme ve protokol imzalandýktan sonra da Lozan görüpmelelerinde Ýmroz gündemden düþmüyordu. Ýmzadan üç gün sonra, Ýsmet Paþa’nýn 2 þubat 1923 tarihli telgrafýnda “Tenedos ve Ýmroz adalarý bize iade ediliyor. Fakat ahalisi mübadeleye tabii olmayarak özerk idareye malik olacaktýr.” Diye yazmasý bunu kanýtlar niteliktedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti Dýþipleri Bakaný, Loausanne (Lozan) Barýþ Konferansý’nda Türk Temsilci Heyeti Baþkaný imzasý ile Ýsmet Paþa Ankara’dan 8 Mart 1923 günü, Paþa’yý çaðýran devletlerin Dýþipleri Bakanlarýna gönderdiði mektubunda “Ýmroz adasýnda bir yerel yönetimin kurulmasý”ný kabul ettiðini bildirdi.

 Ýsmet Paþa, 9 Temmuz 1923 günü Baþbakan’a gönderdiði telgrafýnda “Ýmroz ve Bozcaada’nýn Yunanlardan bize nakline ve anlaþmanýn on dördüncü maddesinde açýklanmýþ ahkamýn tatbikine nezaret etmek üzere Cemiyet-i Akvam’dan bir komiser atanmasýný teklif ve talep ettiler. Bu öneriyi reddettik. Buna karþýlýk bu adalarýn anlaþmanýn Türkiye ve Yunanistan tarafýndan onaylanmasýna müteakip Türk hakimiyetine geçeceðini ve anlaþmanýn on dördüncü maddesinde açýklanmýþ özel kurallarýn Türkiye tarafýndan uygulanacaðýný beyan ve belirtmíptik. Bu konuda görüpmele devam olunacaktýr.” diye yazarak son durumu özetliyordu. 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan Antlaþmasýnýn 14. maddesine göre Ýmroz ve Bozcaada Türkiye’nin egemenliðine býrakýldý. Adalar; yerel yönetim ve kibi ve mallarýn korunmasý konusunda, yerli elemanlardan oluþan ve Müslüman olmayan yerli halka her bakýmdan güven verici özel bir yönetimden yararlanacaklardý. Bu adalarda güvenlik ve düzen yukarýda sözü geçen yerel yönetim eliyle yerli halk toplanan ve yerel yönetimin emrinde bulunan bir polis tarafýndan saðlanacaktýr. Rum ve Türk nüfus mübadelesine iliþkin olarak Yunanistan ile Türkiye arasýnda yapýlmýþ ya da yapýlacak baðýtlar

Ýmroz ve Bozcaada halkýna uygulanmayacaktýr. Ayný gün “Karaaðaç bölgesi ile Ýmroz ve Bozcaada’ya ilipkin olarak Britanya Ýmparatorluðu, Fransa, Ýtalya, Japonya, Yunanistan ve Türkiye’nin imzaladýðý protokol”ün IV. maddesine göre; Ýmroz ve Bozcaada adalar

Gönderen Gökçeada Mezunlar Derneği Resmi Web Sitesi!:

<http://www.gokceadamezunlar.com>

Bu Hikayenin URL'i:

<http://www.gokceadamezunlar.com/modules.php?name=News&op=NEArticle&sid=354>